

Enstitüsü: Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Programı: Türk Dili ve Edebiyatı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Yağz YALÇINKAYA

Tez Türü ve Tarihi: Yüksek lisans- Şubat 2024

ÖZ

Mihrî ve Şeref Hanım'ın Şiirlerinde Gönül Kavramı

Miraç Ecem Hazır

Gönül kelimesi çıkışı itibariyle Türkçeye has bir kelime olması özellikle batı dillerinden çevrilmemiş olması klâsik edebiyatımız açısından bu kavramı önemli bir yere koymaktadır. Verilere göre farklı dönemlerde yaşamış kadın şairlerimizin de sıklıkla bu kelimeyi ve ilgili kelimeleri birlikte kullandığı tespit edilmiştir. Bu çalışmanın amacı Mehmet Arslan'ın neşrinden yola çıkarak Mihrî Hâtun ve Şeref Hanım'ın dîvânlarında bulunan “gönül” kavramının incelenmesi ve karşılaştırılmasıdır. Bu bağlamda araştırma, tarama ve sınıflandırma yöntemleriyle hazırlanmıştır.

Sonuç olarak varılan çıkarımlar başlıca; İslamiyet'in etkisiyle erkek egemenliğinin artması ve bu durumun etkilerinin hem toplumda hem şiirde tesir ettiği. Bu bağlamda şairlerimizin üslup farklılığının sebeplerinden birinin bu olduğu düşünülmektedir. Her iki şairimizde gönül kavramını soyut bir kavram somut bir uzuv olmaktan ziyade adeta capcanlı bir varlık rengarenk bir tablo halinde önümüze sunmuşlardır. Mihrî Hâtun'un açısından gönül her daim savaş içerisindeyken cesur tavrıyla umutlu kalmayı sağlamış iyimser bir âşıktır. Ona göre gönül bazen asker bazen derviş, bazen dilenci olmuş aşığa övgülerini bitirememesinden dolayı hatip, ney, tef, bülbül olmuştur. Şeref Hanım'ın açısından bakıldığında ise gönül bin bir nasihat edilen yine de bir türlü sözün geçirilemediği ya da fayda etmediği bundan sebep bazen azarlanan bazen sitem edilen fakat yer yer içten sohbetlerin edildiği yahut nasihatlerin edildiği ikincil bir varlıktır.

Anahtar Kelimeler: Gönül, Hisler, Kadın Şair, Klâsik Türk Şiiri, Ruh.

University: Istanbul Kültür University

Institute: Institute of Post Graduate Studies

Department: Turkish Language and Literature

Program: Turkish Language and Literature

Supervisor: Dr. Lec. Yağız YALÇINKAYA

Degree Awarded and Date: MA- Şubat 2024

ABSTARCT

The Concept of the Heart in the Poems of Mihrî and Şeref Hanım

Miraç Ecem HAZIR

The fact that the word "gönül" is unique to Turkish and has not been translated from western languages puts this concept in an important place in terms of our classical literature. According to the data, it has been determined that female poets who lived in different periods often used this word and related words together. The aim of this study is to examine and compare the concept of "heart" in the dîvâns of Mihrî Hâtun and Şeref Hanım, based on Mehmet Arslan's publication. In this context, the research was prepared using scanning and classification methods.

The main conclusions drawn as a result are; The increase in male dominance under the influence of Islam and the effects of this situation have an impact on both society and poetry. In this context, it is thought that this is one of the reasons for the stylistic differences of our poets. Both of our poets have presented the concept of the heart before us as a colorful painting, almost a living being, rather than an abstract concept and a concrete limb. From Mihrî Hâtun's perspective, she is an optimistic lover who keeps her hopeful with her brave attitude even though the heart is always at war. According to him, the heart sometimes became a soldier, sometimes a dervish, sometimes a beggar, and because it could not finish its praises to the lover, it became a preacher, a ney flute, a tambourine, and a nightingale. From Şeref Hanım's point of view, the heart is a secondary entity that is given a thousand and one advices, but cannot be spoken to or used for the reason that it is sometimes scolded, sometimes reproached, but sometimes sincere conversations are given or advice is given.

Keywords: Classical Turkish Poetry, Feelings, Heart, Poetess, Soul.